

Pri 3000 letih ga še pihajo

Godba ljubljanskih veteranov Z glasbo do lepše samopodobe in razdajanja drugim

»To je naše darilo Ljubljancem,« vpihne prvi stavek 80-letni Milan Pavliha. Misli pa na darilo pihalnih godb, ki prebivalce in obiskovalce prestolnice ob nedeljah veselijo s promenade in koncerti.

GREGA KALIŠNIK
BLAŽ SAMEC, fotografiji

Eden od pobudnikov promenadnih koncertov od maja do septembra, letos tretjič, ob nedeljah med 11. uro in 12.30 na Novem trgu, je Pavliha, od začetka predsednik kulturnega društva Godba ljubljanskih veteranov. Pihalnega orkestra, ki se od drugih malo razlikuje. Le po čem?

Živijo enajsto leto, »lani smo praznovali drugi jubilej«, delovanje počastijo primerno dolžini bivanja na Zemlji, torej na pet let. Njihova godba je do tančin urejena: »Na čelu sta upravni odbor s predsednikom, ki ima dveletni mandat, in strokovni odbor,« umetniški svet, sestavljen iz akademikov. »Ti vsako leto podaljšajo mandat dirigentu, umetniškemu vodji, ki je steber zaupanja, umetniške, repertoarne politike.« Ta steber je Viktor Kresnik. Pavliha doda, kako so edini ljubiteljski orkester, ki ima poleg vseh organov še strokovni odbor.

V godbo ljubljanskih zrelejših pihalcev so vključeni seniorji vseh ljubljanskih pihalnih orkestrów plus ducat akademskih glasbenikov, ti so bili »velikokrat dirigenti, umetniški vodje«, stoo odstotno zavezani svojemu poklicu, zdaj, tako Pavliha, pa v amaterski zasedbi živijo svoje drugo glasbeno življenje. »V naših vrstah sta tudi dva profesorja akademije za glasbo, zaslužni Tone Grčar za trobento in Slavko Goričar za klarinet. Sta upokojena, a še vedno poučujeta.« Med akademiki so bili nekateri hkrati profesorji in instrumentalisti. In »pokojni dirigent Alojz Zupan je bil tri desetletja dirigent trboveljskega pihalnega orkestra«. Zupan je bil tisti, ki je pri godbenikih začutil dušo, ljubezen, zagnanost za ljubiteljsko kulturo »in naše igranje dvignil na višjo raven«.

Godba = orkester

Godbeništvu, (pihalna) godba, to so najstarejši izrazi, »zdaj se godbi reče orkester«. Kdor se v izrazoslovnem viharjenju ne znajde, ga umirimo, za pleh muziko je gotovo že slišal. In o njej omalovaževalno razmišljal?

Akademiki, neakademiki, znani, manj znani – vsi seniorji

Je pleh, a daleč od plehkosti: »Imamo zelo zahteven program, nikakor ne gre le za nastopanje na veselnicah in komemoracijah,« ob čustvenih skrajnostih, »črpamo iz zahtevnejše glasbene literature, veliko je priredb in tudi skladb, napisanih prav za pihalne godbe.« Pavliha pove, da je naš

Veterani se razmnožujemo, v zadnjem letu sta se rodili dve seniorski godbi.

vojaški orkester začel oživljati zakladnico originalne literature za godbe. »Naš orkester teži k temu, da je v vsakem programu ustrezen delež slovenske literature.« Igrajo, skrajno rečeno, od Verdija do Avsenikov. In nazaj ter marsikaj vmes.

V Zvezi slovenskih godb je 107 zasedb, sto je običajnih, izračun, koliko je veteranskih, ni pretežak. Milan Pavliha: »Veterani se razmnožujemo, veteranom ni prepovedano igrati,« v enem, zadnjem letu sta zaživelji dve novi zasedbi. Vsako leto imajo festival veteranskih godb, ki je uvod v festival za tretje življenjsko obdobje.

Letos bo fešta septembra v Mengšu, »lani smo bili gostitelji v Ljubljani«. Program festivala sestavi aktiv veteranskih godb.

Kdaj pihalec, član orkestra, postane veteran? Gotovo ne takrat, ko se po duši starega počuti. Pri vratih starostne meje stoji Abraham. In tudi ljubljanski veterani imajo 50 članov. »Plus dirigenta.« Kaj pa spolska delitev, razporeditev? Težko bi o njej govorili, »teško dobiš tako staro«, no, »toliko staro dekle v orkester.« Imajo pa Ljubljanci okoliabrahamovsko damo na mali flauti, »pa dve sta prišli na tolkala«. Ja, žensk ni relativno, ampak absolutno malo.

So najstarejši pihalni orkester v Sloveniji, »najstarejši član je v 86. letu«, skupaj pa štejejo, Pavliha računa na pamet, ne s kalkulatorjem, »blizu tri tisoč let«. Kilometrine, dobesedno in, ta je tukaj pomembnejša, glasbene, imajo člani ogromno, »večina jih je glasbeno izobražena, ducat z diplomom akademije, samouka ni nobenega«.

Tako kot si vsak slovenski fuzbaler, pa naj si kruh služi v Prekmurju ali uživa vsakdanji suši na Japon-

PROMENADNI PROGRAM

Nekoč, na začetku preteklega stoletja, je bila promenada kulturni pojav, imela je družbeni, še bolj družabni značaj, bila je priložnost za razkazovanje, spoznavanje, navezovanje stikov, pa tudi srečanja zaljubljenec. Po zaslugi godbenikov je spomin nanjo vsaj deloma oživel. Danes na Novem trgu nastopajo Pavliha in njegovi, nato: 5. julija Pihalni orkester Bežigrad; 12. julija Papirniški pihalni orkester Vevče; 19. julija Pi-

halni orkester Ljubljana Vič; 26. julija Godba ljubljanskih veteranov; 2. avgusta Pihalni orkester Ljubljana Vič; 9. avgusta Papirniški pihalni orkester Vevče; 16. avgusta Pihalni orkester Litostrojski; 23. avgusta Pihalni orkester Bežigrad; 30. avgusta Godba ljubljanskih veteranov; 6. septembra Papirniški pihalni orkester Vevče; 13. septembra Pihalni orkester Litostrojski; 20. septembra Pihalni orkester Bežigrad in Pihalni orkester Ljubljana Vič.

skem, želi, da bi zaigral pod Srečkom, tako godbeniki ljubljanskih veteranov, razen akademikov, vsi igrajo po svojih matičnih, starostno nezaznamovanih godbah: »V litostrojski, vevški, bežigradski, viški ...« Vevška je v Ljubljani najštevilnejša, veteranske godbe pa poleg prestolne pihajo tudi v Mariboru, Ljutomeru, Velenju, Mengšu, Žalcu in Laškem. Šest plus ena je sedem, zdaj preverite prejšnje preračunavanje.

»Mi smo kristalno čisti, izpolnjujemo vse pogoje za društvo, torej kandidiramo na razpisih ...« So društvo v javnem interesu. V Velenju, tako sogovornik, so veterani sekcija univerze za tretje življenjsko obdobje, v Mengšu sekcija običajnih orkestrašev, »v Ljutomeru delujejo pri društvu upokojencev«. Ljubljanci imajo še kvartet klarinetov, eden od članov je predsednik godbe.

Pavliha pravi, da je slabšalnost gasilskoveseličnih plehmuzičarjev, vmes trpko omeni še popolno medijsko ignoranco, presežena: »Kdor pozna glasbo pihalnih orkestrów, je že zdavnaj izgubil predsodke.« Godba po njegovem mnenju spremlja vse, človeka od rojstva do smrti, vse pomembnejše dogodke. Pred dobrim mesecem je ljubljanskim seniorskim godbenikom umrl član, »zaigrali smo mu na pogrebu, njegovo najljubšo koračnico«.

Vseživljenjsko

»Trideset let sem igral v ljubljanskem mladinskem in sindikalnem simfoničnem orkestru, v godbah igram 69 let, od svojega enajstega

leta, ves čas sem bil tudi folklorist, pri Rožancu, Emoni.« Zadnja leta je s folkloro gostoval v Mehiki, Rusiji, na Kitajskem.

Še za glasbene analfabete: »V orkestru imamo poleg klarinetov, flaut tudi oboo, saksofone, vsa trobila, robove, baritone, base, tenorje, trobente, vrsto tolkal.« Toliko da veste, od kod orkestru zvedek pihalni. Sicer pa, slišim, zasedba mora biti takšna, kot jo zahteva partitura, »partitura je imperativ«.

Še to izvzem, da so trobila pretrda in da pihala »polepšajo, zmeščajo zvok«. Včasih je kakšna priredba godbenikov bistveno bližje simfonični kot kaki drugi, tretji izvedbi, denimo narodnozabavni.

Nadijo junaki in prgišče junakinj večinoma enkrat na teden v Vevčah, lahko tudi na štirinajst dni, »pred nastopi pa vsak večer«.

Glasba jih ohranja mlade, »mladost prihaja iz glave, ne telesa. Ohranja nas vedre,« odganja zagrenjenost. Člani zbolevaljo, umirajo, postajajo vdovci, zlasti slednji se, ko žalost popusti, z godbo vrnejo v življenje. Seniorji igrajo proste volje po domovih za ostarele, v kliničnem centru, otrokom s posebnimi potrebami.

Milan Pavliha za konec izpihne: »To, kar delamo, je čista mentalna higiena, z glasbo ohranjamo dobro samopodobo, odganjamo izključnost, ki je za starostnike najhujša.«

Hkrati je godbeništvu večno učenje, vsak nastop je naštudiran. Z delom, ki ga ljubijo večino svojega življenja, pri veselju ohranjajo sebe in ga podarjajo drugim.

Pihalni orkestri za lepše nedelje